

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Kürt Halkı Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş döneminde asli kurucu unsur olarak yer almıştır. Kürtlerin bir halk olarak kendi kimlik ve kültürleri ile kabul edildikleri, siyasi ve kültürel özerkliğin tanındığı görüşmeler ve bu görüşmelere dair belgelerin gün yüzüne çıkarılması yine siyasi bir mutabakatla canlandırılması Kürt Sorunu'nun çözümüne önemli bir katkı sunacaktır. Başta Büyük Millet Meclisi'nin (BMM) 10 Şubat 1922 tarihinde Kürtlere özerklik tanıyan "Kürt Otonomi Kanunu" olmak üzere o döneme ait gizli belgelerin ortaya çıkarılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci İltüzüğün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.

Ayla AKAT
Batman Milletvekili

GEREKÇE

Kürt ve Türk Halkları yaklaşık bin yıldır tarihsel bir ortaklık temelinde birlikte yaşamışlardır. Bu tarihsel zeminde Malazgirt, Çaldıran ve Kurtuluş Savaşları sırasında Türkler ile Kürtlerin geliştirdikleri önemli stratejik ittifaklar söz konusudur. Bu ittifaklar sayesinde her iki halk bu süreçlerden birlikte güçlenerek çıkmışlardır. Fakat Cumhuriyetin kuruluşunun ardından 1924 Anayasası ile güvence altına alınan tekçi devlet anlayışı ile halklar arasında ki eşit ve özgür birliktelik dağılmış bunun yerine Kürtlerin imhası, inkârı ve asimilasyonu devletin resmi ideolojisi olarak uygulamaya geçirilmiştir.

Uluslararası güçlerin, Ortadoğu'da devlet yapılarını kendi ekonomi politığıne göre yeniden yapılandığı günümüzde bu uluslararası güç savaşının halkların yarar ve beklentilerine karşılık gelmediği açıkça görülmektedir. Türk ve Kürt halkları küresel güçlerin eylem planını kapsayan bu ajandanın bir parçası olmayı ret ederek, eşit ve özgür bir gelecek için yeniden tarihsel bir ittifak kurmak zorundadırlar. Tüm bu tarihsel yüzleşme ve doğru okumaların sonucunda Kürt Sorunu'nun bir sebep değil, sonuç olduğunu kabul edebiliriz. İçinden geçtiğimiz tarihsel süreçte Kürt ve Türk Halkları ya bu birlikteliği yeniden gerçekleştirilip Ortadoğu'da etkin, demokratik bir güç ve aktör olacaklar ya da uluslararası güçlerin tam da istediği gibi kendi iç çelişkileri ve çatışmaları ile bir yüz yıl daha kaybedeceklerdir. Bu ittifakın kurulabilmesi için doksın yıl önce Cumhuriyetin kuruluş döneminde kurulan ittifakın hangi temellere oturtulduğu ve nasıl bozulduğu aydınlatılmalıdır.

Kürtlerin aslı kurucu unsur olarak aktif rol oynadıkları bu dönemde yeni kurulacak Türkiye'de, Kurtuluş Savaşına katılan bütün halkların ortak bir gelecekte, eşit ve özgür bir şekilde yaşayacaklarına dair izleri 1921 Anayasası'nda, Erzurum Kongresi, Sivas Kongresi, Amasya Protokolleri ve 23 Nisan 1920'de kurulan ilk Büyük Millet Meclisi (BMM) görüşmelerinde görmek mümkündür.

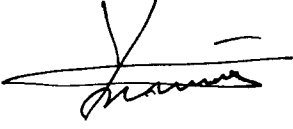
1921 Anayasası'nın 1.maddesinde siyasal birlik tanımlanırken 'Türk Milleti' denilmedi ve BMM'yi oluşturan temsilciler kendi kimlikleriyle (Kürdistan, Lazistan milletvekilleri vb. gibi) mecliste yer aldılar. 1921 Anayasa'sı kendi kendini idare veya öz yönetime sahip vilayet şuralarına (m.3-11) geniş özerklik tanıdı, böylece yerinden yönetimi geliştirdi. Devlet yalnızca iç ve dış siyaset, din, adliye, ordu ile ilgili genel konular ve uluslararası ekonomik ilişkiler gibi merkezi yetkilere sahipti. Geriye kalan eğitim, sağlık, vakıflar, medreseler, ekonomi, tarım, bayındırlık, sosyal yardımlaşma gibi işlerin düzenlenmesi ve yürütülmesi 'Vilayet Şuraları'nın yetkisine bırakılmıştı. Şuraların seçiminde ise, orada oturan halk söz sahibiydi.

Bu döneme ait en aydınlatıcı belgelerden biri de, Texas Üniversitesi Ortadoğu uzmanlarından Robert Olson'un İngiliz Gizli Belgeleri'nden derlediği BMM'nin 10 Şubat 1922 tarihli gizli oturumunda Kürtlere "otonomi" hakkını tanıyan 18 maddelik "Kürt Otonomi Kanunu" dur. Bu kanun, 64'e karşı 373 oyla kabul edilmiştir. Bu kanuna göre; BMM Kürtler'e özerk yönetimler kurmayı taahhüt etmektedir. Bu özerk bölgelerin sınırları kurulacak bir komisyon tarafından belirleninceye kadar Kürdistan İdari Bölgesi; Van, Bitlis, Diyarbakır Vilayetleri, Dersim Sancağı ile kimi kaza ve nahiyelelerini içermekte idi. Yine bu yasada Kürt Milli Meclisi'nin kurulması öngörülmekte, Kürt dili güvence altına alınmakta idi.

Bugün TBMM gizli celse tutanaklarına ait belgelerin birçoğu açıklanmış olmasına rağmen başta 10 Şubat 1922 tarihli belge olmak üzere kongrelerde ve protokollerde Kürt ve Türk Halkları'nın birlikteliğine ve ortak mücadelesine ilişkin tüm belgeler açıklanmamakta ve hala gizli tutulmaktadır.

Kürtlerin günümüzde bir çözüm stratejisi olarak ortaya koydukları demokratik özerklik talepleri meşruluğunu uluslararası hukuktan aldığı kadar, Osmanlı döneminde yaklaşık dört yüz yıl boyunca özerk ve uç beylikler şeklinde yaşadıkları tarihsel dönemden de almaktadırlar. Kürt Halkı'nın bu talebinin doğru anlaşılabilmesi önemlidir. Bu nedenle tek taraflı bozulan ittifakın yeniden kurulmasının tarihsel bir zorunluluk olarak önümüzde durduğu bu süreçte, Cumhuriyetin kuruluş dönemine ait gizli belgelerin araştırılması ve ortaya çıkarılması amacıyla bir meclis araştırma komisyonu kurulması elzemdir.

1. Pervin BULDAN
BDP İğdır Milletvekili

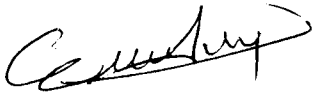
3. Sırrı SAKIK
BDP Muş Milletvekili

5. Halil AKSOY
BDP Ağrı Milletvekili

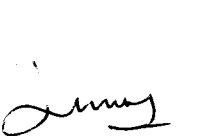
7. Hasip KAPLAN
BDP Şırnak Milletvekili

9. Emine AYNA
BDP Diyarbakır Milletvekili

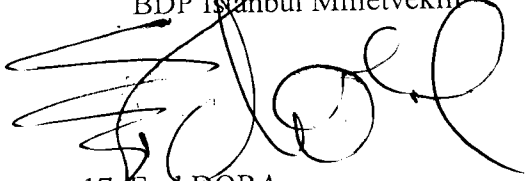
11. Altan TAN
BDP Diyarbakır Milletvekili

13. Esat CANAN
BDP Hakkari milletvekili

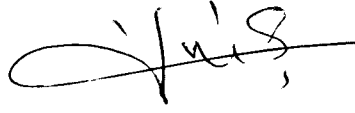

15. Sebahat TUNCEL
BDP İstanbul Milletvekili

17. Erol DORA
BDP Mardin milletvekili

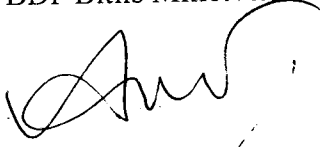
2. İdris BALUKEN
BDP Bingöl Milletvekili

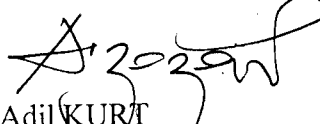
4. Murat BOZLAK
BDP Adana Milletvekili

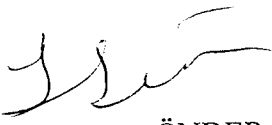
8. Hüsamettin ZENDERLİOĞLU
BDP Bitlis Milletvekili

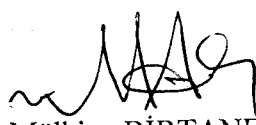
10. Nursel AYDOĞAN
BDP Diyarbakır Milletvekili

12. Adil KURT
BDP Hakkari milletvekili

14. Sırrı Süreyya ÖNDER
BDP İstanbul Milletvekili

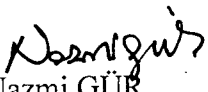
16. Mülkiye BİRTANE
BDP Kars milletvekili

18. Ertuğrul KÜRKÇÜ
BDP Mersin Milletvekili

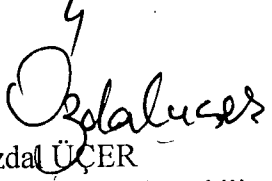
19. Demir ÇELİK
BDP Muş Milletvekili

21. Nazmi GÜR
BDP Van Milletvekili

20. İbrahim BİNİCİ
BDP Şanlıurfa Milletvekili

22. Özdağ ÜÇER
BDP Van Milletvekili